

Literární putování

Libereckým
krajem

listopad
2022

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

Z Hodkovic n. M. za Šrámkovou partnerkou, frýdštejnským dekadentem a známou dcerou maloskalského zámeckého správce

Putování začneme v Hodkovicích n. M., jimž věnoval zde narozený autor žijící v Tanvaldu **Heinrich Böhm** báseň *Heil Liebenau!* – Sláva Hodkovicím! ke slavnostnímu otevření Obřího sudu na Javorníku.

SLÁVA HODKOVICÍM!
K OTEVÍRACÍ SLAVNOSTI JUBILEJNÍHO
OBŘÍHO SUDU NA KOPCI JAVORNÍK
věnováno odboru Německého horského spolku
v Hodkovicích

*Vy luhy zelené, doly, kopců řad,
na vás pohled skvostný bude napořád!
Ty blankytné nebe, tvůj průzračný jas,
nad vlastní se kleneš ochraňujíc nás!
A tebe, městečko, zdravím pode mnou,
ty domove, v němž jsem měl kolébku svou.
Tebe velebím, městečko, mám tě rád!
Sláva Hodkovicím! Zdravím vás tisíckrát!*

*Vy pole, nechte vzrůst bujně osení,
rolník buď odměněn v jeho snažení.
Buď sláva, prameny, vám za vody proud,
město nenecháte žízní uvadnout,*

*vy spěšní poslové, ať váš proud dravý
donese dolů milým mým pozdravy;
vyřídte, prosím, v údolí, že bych rád
obejmul přátele své tisíckrát!*

*Vám mládím a krásou váš pohled září,
vy děti slunce, se štěstím ve tváři!
Vás velebím, dívky, ženy ze všech sil,
tu dobu, kdy já sám v lásce zrozen byl.
Vám připíjím všem dnes plným pohárem,
ať dospějete ku slávě se zdarem!
Vás růže, jimž dal Bůh z poupat rozkvétat,
v dolu krásném zdravím tisíckrát!*

*Když všechny v údolí květy odkvetou,
zima se přiblíží s chudou paletou,
ptáci odletí, umlkne jejich zpěv,
mé srdce smutné je, smutně proudí krev!
Až se přiblíží hodina loučení,
tobě domove, myšlenka poslední!
Tomuto místu rač, Bože, požehnat,
tam chtěl bych po smrti mezi svými spát!*

**Každý měsíc zveřejníme nový výlet za zajímavými literárními osudy
a památkami našeho kraje.**

Informace a podklady ke každé vycházce včetně mapy s trasou výletu naleznete vždy na našich webových stránkách a sociálních sítích. Vydejte se s námi odkrýt literární stopy v našem kraji!

www.kvkli.cz

Literární putování

Libereckým krajem

listopad
2022

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

V Hodkovicích učil v letech 1893–1906 **Josef Fischer** (19. března 1846, Česká Lípa – 29. května 1921, Kokonín), autor řady odborných děl, ale také básní. O městě se v básni *Die Tuchmacherei der Alten* (Soukenictví staré doby, 1842) zmiňuje duchovní a spisovatel **Franz Keil** (21. dubna 1788, Liberec – 27. března 1848, Liberec) a některá místa v okolí jmenuje či jejich jména využívá pro pojmenování míst v okolí Semil ve svých dílech též **Antal Stašek** (22. července 1843, Stanový – 9. října 1931, Praha). K městu se váže také několik pověstí, např. o Ungrově domě či o založení města, přičemž česká verze se liší od německé, uveřejněné roku 1910 hodkovickou učitelkou Adelou Biener ve slavnostním spisku vydaném k oslavám německé domoviny.

Je s nimi spjatá i největší osobnost Podještědí – **Karolina Světlá** (24. února 1830, Praha – 7. září 1899, Praha). Města se týkají její cestovní zážitky. Obvykle jezdívali Mužákové do Světlé poštovními dostavníky a povozy, ale od r. 1859, kdy byla zprovozněna pardubicko-liberecká železniční trať, mohli jet vlakem až do Hodkovic, jak o tom píše v dopise sestře Žofii Podlipské z 1. 8. 1864: *Naše cesta nebyla příliš příjemna. Za jedno jsme se opozdili o půl třetí hodiny a za druhé jeli jsme nebezpečnými místy, tak nebezpečně nedbale, že touto drahou více jeti nehodláme. Všude se to sype, všude povoluje půda pod koleji, všude lze spatřiti v tunelích dřevěné podpory. Bylo nám vyprávěno, že se nehody neuveřejňují, aby nepřišla dráha ta o kredit... V Hodkovicích čekal na nás fasuňek, geniální kočí zapomněl ale na slámu, museli jsme sednout na kufry, k tomu všemu spravovala se ještě u Duba cesta, museli jsme se dát polmi.*

Nedaleká ves Petrašovice se pojí s **Fráňou Šrámkem** (19. ledna 1877, Sobotka – 1. července 1952, Praha) a jeho knihou **Křižovatky** (1913), jejíž děj se zde částečně odehrává (v knize má ves jméno Jesín). Učiteloval zde totiž otec Šrámkovy partnerky

Miloslavy Hrdličkové. Postava jesínského učitele je jím podle ní inspirována. O škole se zmiňuje také Karolina Světlá v korespondenci s Eliškou Krásnohorskou.

Cestou na Kopaninu spatříme v údolí Rychov u Jablonce n. N. Učitel z Rychnova **Heinrich Huyer** napsal v roce 1921 vyprávění *S Komintürdl* – Komínová dvířka a několik básní v jabloneckém nářečí. Ve městě působil jako kaplan **Karl Rössler** (23. ledna 1819, Mimoň – 5. června 1901, Kraslice), autor autobiografické knihy **Eine Selbstbiographie** vydané roku 1894 v Karlových Varech ve vlastním nákladu.

Další cesta nás zavede do Frýdštejna, kde se v rodině lesního inženýra narodil modernista a představitel dekadence **Petr Kles**, vlastním jménem Vilém Vordren (2. července 1869 – 2. října 1916, Drvar, Bosna). Psal především o ztroskotancích, např. **Spišy veršem i prózou** (1932). Frýdštejn navštívil **Jaroslav Seifert** (23. září 1901, Praha – 10. ledna 1986, Praha), který znal místního malíře B. Knüpfera.

Roku 1859 se na Frýdštejn vydala Karolina Světlá a okouzleně psala:

Má drahá, Fridstejn! Tu máš přírodu v celém jejím půvabu, její velikosti. Zbořila hrad, lidské dílo, ale zrušivši jej ho zvelebila, povznesla, pravý opak člověka, který práce její tiché ruky zhanobuje, pravě, že je opravuje. Na příkré skále, z jejížto sto a sto rozpuklin se pnou větrem sem zaseté buky a smrky jako svěží kytičky, strmí hrad Fristýn, z něhož málo zbylo mimo kulaté věže, z níž zádumčivá černá borovice kývá. Sklepy, bývalá kuchyň, vše je do skály vydlabané, a co lidská ruka vystavěla, tož z kamenělo časem, je to skalou jako všecko ostatní. Tam bych chtěla několik dní strávit, v těchto zříceninách se zadumat, v tomto smaragdovém údolí černým lesem ohraženém blouditi, zdá se mi, že by muselo z mé duše cosi vykvést, co by se tomu všemu vyrovnalo.

Literární putování

Libereckým krajem

listopad
2022

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

Zkazka o hříšných milencích, pohřbených ve strži pod frýdštejnským hradem, kteří dobrovolně ukončili svůj život skokem z věže, ji inspiroval k závěru povídky **O krejčíkově Anežce**:

Obzvláště mě zajímalo vypravování o zemřelém panském lékaři, kterému nebylo dovoleno pro nejstrašnější ateismus spočívat v svěcené zemi. Byl to pravý ateista, nebo neuznával žádných mravních zákonů. Žil se svou dcerou v blízkém poměru a na domluvu svých přátel odpověděl, že je to neslýchaná věc, aby se komu bránit mohlo užívat ovoce ze stromku vlastní rukou zasazeného a opatrovaného. Odpočívá na Friedsteině na skále pod stromem, na místě, které je snad nejpěknější v celých Čechách, ze Světlé je strmící rokle vidět.

Stejně jako Karolina Světlá, i my scházíme k Jizeře do Malé Skály. Přestože se stala částečně dějištěm jejího románu **Poslední paní Hlohovská**, byla místem zklamaná, jak píše sestře:

O Malé Skále jsem slyšela velmi mnoho vypravovati, také nesmírně se mi líbila, jak jsem jí ze železné dráhy zahlídla a na ní jako orličí hnízdo její malý zámeček s kapličkou, ale její pohled mne tuze neuspokojil. Les na ní je v park pokažený. Tyto kamenné do kola postavené lávky právě na místech nejméně romantických vedle takových hloupých pomníků v nejspatnějším vkusu vyvedených (mezi nimi i jeden Marii Terezii postavený s velmi blbým nápisem), tyto sentence na všech skalách nejvíce sentimentální a velmi zbytečné napomenutí obnášející mně nesmírně překážely. Před zámkem si může nechat každý z moždíře vystřelit. V zámečku několik točených schodů, několik malovaných nesmírně špinavých okýnek, uvnitř za sklem jakési staré ostruhy a klíče a nějaké kamínčí bez nápisu, na stěnách starodávné obrazy, krajiny vůkolí představující, to je všecko. Snad se bude jinému lépe líbit, ale mne takové hračky nezajímají.

Na Malé Skále se narodila **Jarmila Glazarová** (7. září 1901 – 20. února 1977, Praha) a strávila zde prv-

ních 8 let života. Vzpomínala na toto období jako na nejkrásnější část života. Její otec byl hospodářským správcem na maloskalském zámku. I když žila na jiných místech, domovem pro ni zůstávala Malá Skála a často se tam vracela, jak fyzicky, tak vzpomínkami.

Dostala jsem od sudiček zvláštní dar, že jsem se narodila v Českém ráji. Moji čtenáři vědí, že nejsem úzce lokální vlastenec. Vyprávěla jsem o opavském Slezsku řečí lásky, jak jsem nejlépe uměla. Vydala jsem okouzlené svědectví o kráse beskydských hor. Ale DOMA, to je Malá Skála, a to je docela zvláštní, pokrevní, podivuhodný vztah. I vzduch tam voní specifickou sladkou vůní, kterou vdechnu vždy znovu s radostným poznáním. A Jizera tam zpívá jinak než ostatní řeky, když se elasticky a půvabně přehoupne přes jez a dole v bílých pěnách dovádí a kypí. Nikde tak nevoní mateřídouška a nikde nejsou luční květy tak pestré a velké jako na maloskalských úvozech.

Začala též psát částečně autobiografický román **Navlékač korálů**, ale dílo zůstalo nedokončeno. Hrdinka Anna se po 30 letech vrací do rodného kraje v Českém ráji a setkání s dávno opuštěnými místy v ní vyvolává vzpomínky na dětství a vede k pátrání po rodinné historii. Glazarová napsala řadu drobnějších prací s tematikou Maloskalska, např. **Domov, Místopis srdce, Z mého života**. Je pohřbená na lesním hřbitově nad Malou Skálou.

V nedalekém Líšném působil v letech 1897–1917 jako řídící učitel **Jan Nálevka** (31. května 1856, Vřesník u Lázní Bělohrad – 7. června 1945, Turnov), český spisovatel a básník, píšící pod pseudonymem Jan Vřesnický. Učil také v blízkém Bzí u Železného Brodu (roku 1884). Býval označován za posledního národního obrozence. Napsal povídky z Podkrkonoší **Cestou lopotnou, Na hrubé hroudě, Ve vysokých horách**, román **Zmařený život** a také báseň Jizera.

Františka Dudková Párysová
Marek Sekyra

Výletní mapa

- **Start** – Hodkovice n. M. a Petrašovice – působiště a dějiště děl H. Böhma, J. Fischera, F. Keila, K. Světlé, A. Staška a F. Šrámka
- **2)** Rychnov u Jablonce n. N. – působiště H. Huyera a K. Rösslera
- **3)** Frýdštejn – rodiště P. Klese, působiště J. Seiferta a dějiště díla K. Světlé
- **Cíl** – Malá Skála a Líšný – rodiště J. Glazarové, působiště K. Světlé a J. Nálevky

